

וקרואים לקדש את החג ולשמוח במקדש ה', ועל כן לא נפרט איזה מלאכה אסורה ואיזה מלאכה מותרת, ונמסר הדבר לחכמים יודעי רמיזה התורה וכוונתה, והם יורו איזה מלאכה אסורה ואיזה מותרת, ועל הנקודה הזאת תשוב כל איסורי מלאכת חוה"מ שאין בהם איסור מצד עצמם של הימים כי אינן קרואים יו"ט, ועיקר האיסור הוא כדי להיות פנויים אל הקדושה לקיים מצות החגיגה והשמחה. עכת"ד.

★★

וכתב בספר עטרת פז (ח"א או"ח סי' י"ד):

וליישב את דברי הראשונים והפוסקים דנקטו לבאר דעת הרמב"ם היא דאיסור המלאכה בחוה"מ הוה מדרבנן, אפשר לומר דס"ל, דהן אמת שהרמב"ם נקט בדבריו בכמה דוכתי על הלכה למשה מסיני לשון דברי קבלה, עי' רמב"ם הל' נזירות (פ"ג, הלכה יג), ובפירוש המשניות נזיר (כח, ע"ב), ובהלכות נזיר (פ"ו, הלכה טז), ובפרה"מ סוטה (כג, ע"ב), ובהל' נזקי ממון (פ"ב, ה"ג), ובהל' טומאת אוכלין (פרק י, הט"ז), ובפרה"מ ש עדיות (פרק ח, משנה ד) ועוד.

וכמו כן מצינו להרמב"ם שקורא להלכה למשה מסיני דברי סופרים עי' בפירוש המשניות כלים (פ"ז, מ"ז), ובמקואות (פ"ו, מ"ז) ובתשובותיו (הוצאת פרימן, סי' קסו), ועוד. וראה גם במגיד משנה (פ"א, דאישות, ה"ב) ובתיו"ט ערובין (פ"א, משנה ב), ובאליה רבא להגר"א (פ"ג, ידידים, משנה ב).

★★

הרמב"ן הטיל פשרה, שכל מלאכה שאינה לצורך המועד ואינה דבר האבד - היא אסורה מן התורה. ושהיא לצורך המועד - היא מותרת, אף מלאכת אומן, ואע"ג דאית ביה טירחא יתירא. וכן כל דבר אבוד, אע"פ שאינו לצורך המועד - מותר ואע"ג שהוא טירחא יתירא. וחכמים מדבריהם אסרו קצת מלאכות, אבל עיקר חוה"מ דבר תורה הוא. (ועיין נמוק"י כאן, ובביאור הלכה סימן תק"ל, ובטו"א קונטרס אבני מלואים חגיגה יח ע"א).

★★

כתבו הטורי אבן והפמ"ג דלהסוברים דמלאכת חול המועד דאורייתא לוקין על לאו דחול המועד. ובמנחת חינוך

(מצוה שכ"ג סוס"ק ב') העיר על דבריהם שכבר מפורש בנמוק"י פרק שני (ו ע"א מדפי הרי"ף) שאין לוקין על מלאכת חול המועד אע"ג דנפקא לן מ"א חג המצות תשמור", ומשום דהוי לאו שבכללות.

★★

כתב הרמ"א (יו"ד סי' קנ"א): י"א הא דאסור למכור להם דברים השייכים לעבודה זרה, היינו דוקא אם אין להם אחרים כיוצא בו או שלא יוכלו לקנות במקום אחר, אבל אם יכולים לקנות במקום אחר מותר למכור להם כל דבר, ויש מחמירין. וכתב הש"ך, דה"א ס"ל דכי היכי דאמרי' בנזיר דאסור להושיט דווקא בתרי עברי נהרא ה"ה הכא, ויש מחמירין ס"ל מ"מ איסור מדרבנן איכא אפי' לא הוה כתרי עברי נהרא, ולענ"ד דלא פליגי, דכ"ע מודים למרדכי ותוס' בפ"ק דע"ז דבעכו"ם או מומר שרי, ור"ן בפ"ק דע"ז ורא"ש ותוס' ור"ן בפ"ק דשבת מיירי בישראל שהוא חייב להפרישו כדכתב הרא"ש, דלא גרע מישראל קטן, אם נימא שב"ד מצווים להפרישו, כ"ש ישראל גדול, משא"כ בעכו"ם וישראל מומר שאינו חייב להפרישו ע"ש.

מבוארת כאן מחלוקת הרמ"א והש"ך אי בגוי יש איסור מדרבנן דמסייע ידי עובדי עבודה.

★★

הגאון בספר המקנה (ח"ב כלל ל"א פרט ד') כתב לחדש, דלכו"ע אם מסייע לעכו"ם באופן כזה שמיד כשנותן לו עובר על האיסור - אסור לכו"ע. אך אם מושיט לו איסור וגורם שאח"כ יעשה האיסור כה"ג י"ל דשרי ע"ש. וכתב דלפי"ז מיושבת קושי' שהקשה בפתחי תשובה (יו"ד סי' קס). דהנה הרא"ש הקשה להסוברים דמלאכת חוה"מ אסורה רק מדרבנן, א"כ יוקשה הא דאמרינן בע"ז (דף כ"ב) גבי כותים משום לפנ"ע, משום דאסמכתא היא וצדוקין מודין בה, משמע באיסור דרבנן לא שייך לפני עור, והקשה בפתחי תשובה לפי"ז דהנה בב"מ (דף ס"ח) אהא דאמר התם רב עילש גברא רבה הוא ואיסורא לאינשי לא ספי, מדלא אמר ולא עביד איסורא, יש להוכיח דבאבק רבית כי האי ליכא איסור ללוה אלא משום לפני עור ע"ש, ומבואר מזה דאף באיסור דרבנן שייך לפני עור ע"כ.